

MTT BOLALARIDA MATEMATIK TASAVVURLARNI SHAKLLANTIRISHNING AHAMIYATI

Xamidova Guljahon Olimovna
32-DMTT tarbiyachisi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarda matematik tasavvurlarni shakllantirishning ahamiyati, mazmuni va pedagogik asoslari yoritilgan. Bolalarning son-sanoq, miqdor, shakl, fazoviy va vaqtga oid tasavvurlarini rivojlantirishning samarali usullari tahlil qilingan. Tadqiqot natijalari matematik tasavvurlarni shakllantirish bolalarning mantiqiy fikrlashi, tafakkuri va bilish faoliyatini rivojlantirishda muhim omil ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: matematik tasavvur, maktabgacha ta'lim, son-sanoq, mantiqiy fikrlash, tafakkur, pedagogik texnologiyalar, miqdor, shakl.

KIRISH

Maktabgacha ta'lim tizimida bolalarni har tomonlama rivojlantirish ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, bolalarda ilk matematik tushunchalarni shakllantirish ularning intellektual rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Matematik tasavvurlar bolaning atrof-muhitni anglashiga, voqea va hodisalar o'rtasidagi bog'liqliklarni tushunishiga hamda mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishiga yordam beradi.

Maktabgacha yosh davrida bolalar sonlar, shakllar, o'lchamlar va fazoviy munosabatlar bilan tanishadilar. Shu bois ushbu davrda matematik tasavvurlarni shakllantirish bo'yicha maqsadli pedagogik faoliyatni tashkil etish zarur hisoblanadi. Tadqiqotning maqsadi maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarda matematik tasavvurlarni shakllantirishning ahamiyatini o'rganish va samarali metodlarni tahlil qilishdan iborat.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Maktabgacha ta'lim pedagogikasi bo'yicha olib borilgan tadqiqotlarda matematik tasavvurlarni rivojlantirish bolaning aqliy taraqqiyotining muhim omili sifatida qaraladi. Olimlarning ta'kidlashicha, matematik bilimlar bolalarning kuzatuvchanligini, tahlil qilish va umumlashtirish qobiliyatlarini rivojlantiradi. "Ilk qadam" davlat o'quv dasturida bolalarning elementar matematik tasavvurlarini shakllantirishga alohida e'tibor qaratilgan. Dasturda son va sanoq, geometrik shakllar, miqdoriy munosabatlar hamda vaqt va fazoga oid tushunchalarni o'rgatish vazifalari belgilangan.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, matematik tasavvurlarni shakllantirish jarayonida o'yin texnologiyalari va interfaol metodlardan foydalanish yuqori samaradorlikka ega.

METODOLOGIYA

Tadqiqot davomida kuzatish, suhbat, pedagogik tajriba va tahlil metodlaridan foydalanildi. Bolalar bilan matematik mazmundagi o'yinlar va mashg'ulotlar tashkil etildi.

Matematik tasavvurlarni shakllantirishda quyidagi metodlardan foydalanildi:

- Didaktik o'yinlar;
- Son va sanoq mashqlari;
- Geometrik shakllar bilan ishlash;
- Taqqoslash va guruhlash mashqlari;
- Muammoli vaziyatlar yaratish;
- Konstruktor va didaktik materiallardan foydalanish;
- Interfaol pedagogik texnologiyalar.

Mazkur metodlar bolalarning matematik tushunchalarni qiziqarli va oson o'zlashtirishlariga xizmat qildi.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari bolalarda matematik tasavvurlarni shakllantirishga qaratilgan mashg'ulotlar ularning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishini ko'rsatdi. Sonlarni sanash, predmetlarni taqqoslash va guruhlash orqali bolalarda tahlil qilish va xulosa chiqarish ko'nikmalari shakllandi.

Mashg'ulotlar davomida bolalar geometrik shakllarni farqlashni, predmetlarning o'lchami va miqdorini aniqlashni hamda vaqt va fazoga oid tushunchalarni o'zlashtirdilar. Natijada ularning bilishga bo'lgan qiziqishi va faolligi ortdi.

MUHOKAMA

Olingan natijalar matematik tasavvurlarni rivojlantirish bolaning umumiy intellektual salohiyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqladi. Matematik bilimlar bolalarning diqqatini jamlash, mustaqil fikrlash va muammolarni hal etish qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Tarbiyachining mashg'ulotlarni o'yin asosida tashkil etishi bolalarda matematikaga qiziqishni oshiradi. Ota-onalarning ta'lim jarayonidagi ishtiroki esa olingan bilimlarning mustahkamlanishiga yordam beradi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarda matematik tasavvurlarni shakllantirish ularning aqliy rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Son-sanoq, shakl, miqdor, vaqt va fazoga oid tushunchalarni o'rgatish orqali bolalarda mantiqiy fikrlash, kuzatuvchanlik va tahlil qilish ko'nikmalari rivojlanadi.

Shu sababli maktabgacha ta'lim tashkilotlarida matematik tasavvurlarni shakllantirishga qaratilgan mashg'ulotlarni zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish, didaktik o'yinlardan keng foydalanish hamda ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish muhim vazifa hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonuni.
2. "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi. Toshkent, 2022.
3. Hasanboyeva O. va boshqalar. Maktabgacha pedagogika. Toshkent.
4. Qodirova F.R. Maktabgacha ta'lim nazariyasi va metodikasi. Toshkent.
5. Jumayev M.E. Elementar matematika tasavvurlarini shakllantirish metodikasi. Toshkent.
6. Tolipov O., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar. Toshkent.